

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 3 K.

Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko pa 4.50 K.

Dopise sprejema uredništvo, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Gospodarstvo.

Krmljenje živine po zimi. (Dalje.)

Vspreh krmljenja se ravna po krmi. Živini je treba pripravne krme in zadosti krme. Ravna se pa tudi po tem, kako deluje želodec in kake so druge okolnosti v hlevu, ki vplivajo na živino, in s tem vred tudi na prebavo, kakor n. pr. toplota, zrak, strežba itd.

Potrebna množina krme. Vzdrževalna in proizvodna krma.

Živina mora dobiti toliko krme, da je sita. Želodec se mora napolniti. Če ostajajo lakotnice prazne, ne more dajati živina ne dobrega užitka, ne kaj drugega. Zato je pa vsako pomanjkljivo krmljenje napačno in negospodarsko. Le v slučaju slabih letin, ko nam je na tem, da se živina sploh preživi čez zimo, je pokladati manjšo množino krme, sicer je pa vsako slabo krmljenje neopravičeno. Bogate izkušnje nas uče, da daje najboljše koristi le taka živina, ki je dobro rejena. In to si tudi lahko razlagamo, če pomislimo, kako se obrača krma v živalskem telesu.

Nekaj krme potrebuje živina za to, da se vzdržuje pri svoji teži in moči. Od te krme nimamo prav nobenih gospodarskih koristi, ker jo porabi žival edino le za se. Ta del krme imenujejo veščaki zaraditega „vzdrževalno“ krmo. Še le krma, ki jo dobi živina čez to mero, še le ta se porabi za izdelovanje mleka, mesa, tolšče itd. Iz tega pa sledi, da nam krma toliko več zaleže in koristi, kolikor obilnejša je. Čim več pokladamo „proizvodne“ krme — kakor imenujemo ta del krme, ki se obrača v mleko, meso in tolščo — toliko več je užitka pri živini. Iz tega se pa tudi učimo, da je vspesjen napredek v živinoreji nemogoč v krajih, kjer se živinorejci skoraj vsako leto bojujejo s pomanjkanjem krme po zimi, kjer se živina čez zimo le preživlja, namesto da bi se dobro redila. Dokler ne pridelujemo dosti krme, toliko časa bo vsa živinoreja na slabih nogah. Učimo se pa iz tega tudi to, da je bolje rediti po manj glav, pa tiste dobro, kakor pa narobe. To uči izkušnja povsod in tudi pri nas moramo priti do tega prepričanja. Koliko krme je pokladati posameznim živalim in na kaj vse je gledati pri odmerjanju potrebne krme, to so prinesle „Dol. Novice“ v predzadnji številki. Tam se lahko vsak pouči, koliko krme mu je pokladati, da se bo žival nasitila.

Tečnost krme. Sestava krme.

Krma mora biti pa tudi dosti tečna, da bo prav za- legla in dajala potrebni užitek. Po leti dobi živina v zeleni krmi dosti tečno krmo. Drugače pa je po zimi. Po zimi se poklada pri nas dosti slame. Krma je navadno premalo tečna in slaba za užitek. Pozna se to na slabi mlečnosti, pa tudi na tem, da postanejo živali čez zimo kumerne in mršave.

Tečnost krme se ravna po redilnih snoveh, ki se nahajajo v krmi. Vsaka krma je sestavljena iz raznih redilnih snovi. Najvažnejše izmed teh so: 1.) beljakovine, 2.) tolščica, 3.) škrob in sladkor. Na te se moramo najbolj ozirati in sicer zaraditega, ker se po teh najbolj ravna tečnost krme. Zlasti so važne v tem oziru beljakovine, ki imajo svoje ime od jajčnega beljaka, ki so mu čisto podobne. Beljakovine so najbolj dragocene redilne snovi v krmi in najbolj tečne, ker so potrebne za proizvodnjo mesa, tolšče in mleka. Važne so pa tudi tolščice, škrob in sladkor, ki rabijo za proizvodnjo telesne moči in toplote. Zlasti škrob („štirkica“), ki se nahaja v veliki meri v krompirju in žitu, ima dandanes velik pomen, ker se je dognalo, da zamore škrob nadomeščati deloma tudi beljakovine in da rabi pred vsem za tvorbo tolščic. To je za nas toliko večjega pomena, ker je škrob dosti cenejša redilna snov v krmi kakor so beljakovine.

Kolikor bolj so te redilne snovi v krmi raztopne, toliko bolj so prebavne in tečne. Tečnost krme se pa ne ravna samo po množini in prebavnosti redilnih snovi, ampak tudi po tem, v kakem razmerju se nahajajo te snovi med seboj. V tem oziru so različna krmila kaj različno sestavljena. Ena so bolj tečna, druga zopet manj. Močna krmila se odlikujejo po tem, da imajo veliko beljakovin in primeroma manj škroba. Sama na sebi so taka krmila preveč tečna in jih kaže zaraditega rabiti le kot priboljšek, če je druga krma premalo tečna. Slama n. pr. tudi nima pravega razmerja redilnih snovi, ker ima premalo beljakovin. Ta krma je prazna. Zato se mora mešati med tečno krmo, da jo s pridom izkoristimo. In to velja tudi za razna druga krmila.

Za naše potrebe si zapomnimo v tem oziru sledeče. Dobro seno je ravnoprav tečna krma za našo goved. V njem se nahajajo vse potrebne redilne snovi v toliki množini in v takem razmerju, kakor to živini najbolj ugaja. Zato ga lahko — z ozirom na naše praktične potrebe — še zmeraj lahko postavimo za izgled „prave“ krme in lahko primerjamo z njim vrednost drugih krmil, in sicer ne le glede na tečnost, ampak tudi glede na okusnost in na druge lastnosti dobre krme.

(Konec pride.)

Politični pregled.

Državni zbor nadaljuje razpravo o provizornem proračunu. Sedanji položaj najboljše pojasnjuje dr. Šusteršičev govor. Zato iz njega priobčimo najvažnejše odstavke. Rekel je med drugim: Razmere v parlamentu kažejo zadnji čas mirnejše lice. Zasluga je to „Sl. Enota“, ki je iz svojega nagiba in prostovoljno dovolila, da se je še v pravem času mogla pričeti razprava o začasnem proračunu. To je dovolila „Slov. Enota“ brez najmanjšega pogoja. Konstatujem tudi, pravi govornik, da naši nujni predlogi

niso imeli znaka obstrukcije, ker njih nujnost je bila stvarno utemeljena. Ker pa so zadnji čas ti nujni predlogi res ovirali delo v zbornici, zato smo jih umaknili.

S tem pa se je izpremenila le vnanja podoba parlamentarnih razmer, ne pa bistvo. Ostale so namreč še vedno ovire, ki zapirajo pot do dela. Glavna in največja ovira pa je sedanja vlada, do katere ne moremo imeti niti najmanjšega zaupanja. (Burno odobravanje med jugoslovanskimi, češkimi in rumunskimi poslanci.) S to vlado je vsaka sprava nemogoča. (Opetovano živahno pritrjevanje.)

Govori in piše se mnogo o rekonstrukciji sedanje vlade. Opisujejo se stvari tako, kakor da bi voditelji „Sl. Enot“ zasledovali le osebne koristi in namene. (Klici: To so perfidna sumničnja!) Parlamentarne razmere pa so danes tako zamotane in žalostne, da jih ne ozdravi polovičarsko delo, marveč temeljita izprememba vsega vladnega sistema. (Živahno odobravanje.) Trdi se namreč, da hočemo izriniti iz ministristva vsaj dva ministra, dr. Schreinerja in dr. Hochenburgerja. To stališče naše pa bi bilo naravnost malenkostno, nevedno parlamentarne zveze, kakor je „Slov. Enota“. Mi sploh ne zahtevamo, naj se izpremeni sedanja vlada. (Burno pritrjevanje.) Ta vlada naj ostane skupaj, kakor je, dokler hoče. Toda tudi „Slov. Enota“ ostane skupaj, dokler to zahtevajo koristi slovanskih narodov. (Burno pritrjevanje.) Naj pove dr. Glabinski, s katerim smo se opetovano posvetovali, ali sem jaz sploh kedaj izpregovoril imeni ministrov dr. Schreinerja in dr. Hochenburgerja. Od sedanje vlade mi ne zahtevamo prav ničesa. Mi se poslužujemo le prostosti, kakor vsaka druga politična stranka, da vlado ali podpiramo ali pobijamo. In mi pobijamo to vlado, ker v njej je vtelesen napačen zistem. (Živahno ploskanje.)

Baron Chiari je sinoči trdil, da se je sedanja kriza, oziroma naša odločna opozicija pričela z aneksijo Bosne. Prepričan sem, da tega baron Chiari ne trdi iz hudobije. Njegova trditev je le obžalovanja vredna zmota. Toda „N. Fr. Pr.“ zlorablja to zmoto, da sumiči naše rodoljubje. Jaz osebno se prav nič ne opravičujem, izjavljam le, da sem bil za aneksijo od vsega početka. Mi vsi smo bili za aneksijo in smo bili pripravljeni tudi na posledice. Letos pred veliko nočjo smo bili v odločni opoziciji proti sedanji vladi, toda glasovali smo za vojaške novice. S tem smo hoteli dokazati javnosti, da smo edini, ko državi preti nevarnost.

Zato je najbolje, da vi molčite o Bosni in tamošnjih razmerah. Trideset let so Mažari vladali v zasedenih deželah ter samo nezadovoljnost širili med prebivalstvom. Z ovsom in bičem ste po nasvetu grofa Andraža v Bosni in Hercegovini širili zapadno kulturo. In tako dela in vlada tudi sedanji avstrijski kabinet nasproti nam Slovanom. (Dolgotrajno, burno pritrjevanje.) Zato pa do sedanje vlade nimamo niti trohico zaupanja. Ko se je porajala sedanja vlada, ustanovila se je „Slovanska Enota“, ker je slutila, da se nekaj kuje proti Slovanom.

Sicer pa je bila in je naša opozicija proti vladi vedno le stvarna. To smo dokazali tudi v razpravi o bosanski banki. Naša odločna opozicija proti vladi zaradi bosanske banke je bila opravičena s stališča države in parlamenta. Bosanska banka bi uničila ves ugled naše države na Balkanu. Vlada pa je dala svoje dovoljenje za to banko navzlic soglasnemu sklepu zbornice, da naj se prepreči poslovanje odušne banke. (Klici: Tako je!)

Konstatujem torej, da od sedanje vlade prav ničesa ne zahtevamo. Tudi ne pričakujemo, da bi nam kdo odkupil obstrukcijo, ker je sploh ni bilo v tem zasedanju. Toda razmere v zbornici so postale skrajno resne in težavne. Vlada zahteva razne stvari, pa nima večine brez „Slov. Enot“. Posredovalci so vprašali torej „Slov. Enot“ ali in pod katerimi pogoji bi hotela aktivno sodelovati. Odgovarjali smo, da bi bili pripravljeni za sodelovanje. Toda naše sodelovanje je nemogoče, dokler obstoji sedanja vlada. (Živahno pritrjevanje.) Mi smo pripravljeni za žrtve državi in parlamentu, nikakor pa sedanji vladi, do katere ne moremo imeti zaupanja. Podpirati bi mogli le vlado, katera bi izražala že v svojem sestavu narodno pariteto in pravičnost do vseh narodov. Mi smo dalje načeloma za parlamentarno vlado. Za sedaj pa bi priporočali izvenparlamentarno ali uradniško. Treba je namreč preje ustvariti „milje“ ali pogoje za parlamentarno vlado, ki naj bi bila krona splošne in enake volivne pravice. Danes pa bi bila parlamentarna vlada preslaba, prešibka za parlamentarni zistem. Ko bi se hitro zrušila, bi tudi parlamentarni zistem izgubil kredit za dolgo vrsto let. Le pravični vladi bi mogli dovoliti vse, kar potrebuje država. Da pa se omogoči taka vlada, prodreti mora prepričanje, da je v Avstriji

nemogoče vladati proti Nemcem, kakor tudi ne proti Slovanom. (Burno pritrjevanje.)

Mogoč je torej le kompromis med „Slovansko Enoto“ in zvezo nemških strank. Predmet vsega boja je danes narodnostno vprašanje, katero združuje različne stranke ene in iste narodnosti. Tudi v „Slovanski Enoti“ so združene razne stranke, katere pa družijo narodnostna ideja. Ramo ob rami se hočemo boriti za narodno ravnopravnost. (Burno ploskanje.) Nobena narodna stranka se ne more odtegniti svoji narodni dolžnosti, ker sicer bi jej očitali narodno izdajstvo. Toda nemogoče je, da bi kar čez noč sklenili večer in trajen mir med narodi. Mogoči so le kompromisi od slučaja do slučaja, za določena vprašanja, in sicer med slovansko in nemško zvezo strank, ki zastopajo celokupne narode. Mi hočemo parlament, ker smo prepričani, da je absolutizem nevaren državi, parlamentu in dinastiji. Zato smo pa tudi za pošten in resen kompromis, ki ne porazi nobene stranke. Zmagati morata parlament in država. Toda tak kompromis ovira danes še — sedanja vlada. Ne zahtevajte od nas, da bi tilnik vtaknili v jarem. Tej vladi ne dovolimo ničesar. (Burno dolgotrajno odobravanje in pritrjevanje. Govorniku čestitajo poslanci raznih strank.)

Ves parlamentarni položaj se te dni razvija, kakor ga je očrtal dr. Susteršič v svojem znamenitem govoru. — Rusini so že zadnjo soboto začeli z obstrukcijo, njih nujni predlogi se te dni obravnavajo. Ker vlada in nemška stranka cincajo in se nočejo ozirati na zahtevo „Slovanske Enote“, je njena komisija dne 15. dec. sklenila, da se obstrukcija nadaljuje. Češki agrarci so takoj uložili 37 nujnih predlogov; slovanske stranke imajo pripravljenih še 50 nujnih predlogov. Narbrž se že danes državni zbor pošlje na božične počitnice, in vlada se bo oprijela § 14.

Dalmatinski poslanci Ivčević, Biankini, Perič in Vuković so se zopet vrnili v „Savez južnih Slavena“.

Tržaški Slovenci so imeli zadnjo nedeljo v „Narodnem Domu“ velik shod, na katerem so zahtevali slovenske ljudske, srednje in strokovne šole ter prosijo slovanske drž. poslance, da se zavzamejo za te naše kulturne zahteve.

Tirolski deželni zbor je sklican za 27. december. Bukovinski deželni glavar je prišel na Dunaj, da isto izposluje. Narbrž bodo še nekateri drugi zbori imeli zasedanja.

Ogrska zbornica je sklicana k seji za 17. dec., v kateri vlada poda važno izjavo zahtevajoč odobritev proračuna.

Na Dunaju traja nekaj veleizdajski proces. Poslanci hrvatsko-srbske koalicije namreč tožijo list „Reichspost“ in dr. Friedjunga, ki sta objavila razne listine, iz katerih bi bilo razvidno, da so bili razni poslanci baje v zvezi s srbsko vlado ter od nje podkupljeni. Vsled tega se je pripravljala vstaja v Herceg-Bosni še pred aneksijo. Priča baron Chlumecky je hrv. poslancu Supilu v obraz povedal, da mu je dal 200 kron, ko je Supilo še deloval v protisrbskem smislu. Ta poslanec pa je pozneje baje stopil v zvezo tudi s srbsko vlado, od katere je osobito s posredovanjem društva „Slavenski Jug“ dobival denarne nagrade. Supilo prizna, da je najprej deloval v protisrbskim pozneje pa v srbskem smislu, a tajni vse denarne nagrade. Izstopil je iz koalicije.

Srbska vlada v Belgradu se vsa poteguje za Supila. Izjavlja, da so vse listine dr. Friedjunga in „Reichsposte“ ponarejene. Posebno se trudi srbska priča Marković to dokazati. Sodišče odklanja vladne dostojanstvenike iz Srbije za priče. — Že zdaj se lahko trdi, da kakor je zagrebški veleizdajski proces pokazal, tako tudi dunajski sedaj spričuje, da avstrijska politika v jugoslovanskih deželah ni prava.

Koroškim Slovencem se godi velika krivica, ker n. pr. na celovškem kolodvoru ne dobijo niti karte na slovensko zahtevanje. Zopet se je zgodil en tak slučaj.

Belgijski kralj je smrtnonevarno obolel. Njegovi hčeri, bivša avstrijska prestolonaslednica Štefanija, sedanja grofica Lonyay, in princezinja Lujiza Koburška, sta prosili, da bi ga smeli obiskati, v kar je kralj privolil.

Italija je dobila novo ministristvo Sonnino, ki se še pred prazniki predstavi zbornici. Zunanjo politiko misli voditi kakor poprešnje.

Na Ruskem ministristvo zmiraj bolj omejuje pravice Poljakov po njihovih samoupravnih gubernijah. — Na ukaz notranjega ministristva je toženih 360 katoliških duhovnov, ker baje niso naznanili prestopa pravoslavni h katoličanstvu.

V Moskvi se kolera zelo širi. Izmed 60 obolelih jih je že 30 umrlo.

Na Grškem je prišlo do razpora mej kraljem in prestolonaslednikom. Kraljevo stališče je ugodno, sinovo pa omajano.

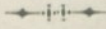
Turčija dobi novo ministrstvo. Paša Ahmed-Riza je odšel v Atene v svrhu zblížanja Turčije in Grške, kar meri proti Slovanom na Balkanu.

Srbski vojni minister Marinović odstopi, ker mu nočejo dovoliti večjih zahtev za armado. — Kraljeviča Jurija je povabil italijanski kralj v goste.

Francozi imajo v Senegalu po svojih pokrajinah dosti opraviti z ondotnimi afriškimi rodovi. Francoski vojaki se večkrat bojujejo z roparskimi tolpmami.

Kitajska je za stalno odstopila Japonski Port Arthur in Daljni.

V Nicaragui se ustaši še bojujejo, a jim gre trda. Če bi jih Zvezne države ne podpihovale, bi bili že premagani.

Zabavi in pouku.

Iz lovske torbe starega Nimroda.

Spisal Iv. P.

(Dalje.)

III.

Resnični lastni dogodki.

d) Zajec v skalnati duplini. Prav pogostokrat se zgodi, da lovec prazen domov pride. Akoravno je ves gozd preiskal, hrib in dol premeril, nič, nobenega uspeha. Psi so kakor mutasti, niti eden se ne oglasi, gozd izumrt, vse tiho kakor v grobu, zveri skrite in zarite v luknje in brloge. Vzrokov je toliko, da jih lovec vseh niti ne pozna: vreme, veter, čemernost psov, ki se jim nič ne ljubi, ampak za lovci klavni tavajo in polegajo v travo, skratka „smola“, kaj bi družega rekel. Starim lovcem ni tega treba dopovedavati, skušnija jih uči, kolikrat se vračajo z lova brez plena, a neuspeh jim zato ne vzame veselja in poguma. Čež par dni jih zopet lovska žilica zadržuje, hajd — puško s klina in vun v zeleni log in gozd. Star plemenitaš, prvak lovcev na Kranjskem in — rekel bi — v celi Avstriji, ki sem mu bil 13 let zvest spremljevalec na lovu, knez Hugon Windisch-Grätz star. je rekel: „Jäger unverdrossen, hat so manches Wild geschossen“, slovenski: „Lovec neumoren, plen dobi izboren.“

Tako smo nekoč v Toplicah pretaknili ves prostor okoli griča Cerovec, zastoj, nobena zver ni tekla. Slabe volje se vračamo proti podturnski cesti in domov. Preden zavijemo na cesto, predlagam, naj gre eden izmed lovske družbe v dolino, odkoder se vzpenja po rebri med skalami majhen gozdiček, ter naj parkrat tleskne z rokami ali udari s palico po skalah. Župan Sitar uboga in — kot bi z očmi trenil — prhne zajec z ležišča ter jo v brzih skokih briše proti nam in gozdu. Gospod Josip Sitar, ki je bil prišel z Amerike obiskat sorodnike in se je lovcem pridružil, ustrelil in zajca zadene, pa ne do smrti. Oplašen se zakadi v gozd, psi za njim in zdaj se divja gonja vrti delj časa gori in doli. Kar se zajec zopet prikaže na prostem, parkrat poskoči in zgine, kakor bi se vdrl v sredo zemlje. Ker sem bil jaz narblje onemu mestu, tečem za njim in prisopem do grma, izpod katerega je štrlela plošnata skala, pod skalo pa je režala ozka duplina. Pokličem lovce in prajim: „Tu noter se je zajec skrila, ni mogoče družega misliti.“ Župan Sitar, voditelj lova, začne z vrha odmetavati prst in kamenje, seže s krepko roko navdol in potegne zajca na kvišku. Bil je že mrtev, strel in strah sta mu upihnila mlado življenje. Tako smo saj nekaj kosmatega nesli z lova. Cenjenim lovcem se je gotovo kaj enakega in še bolj zanimivega že večkrat primerilo. Obstreljena zver išče rešitve in zavetja, kjerkoli si bodi: v jami, v vodi, pod podom, celó v vežo prileti.

e) Zajec na štoru. Pod Gradiščem pri Toplicah se razteza majhen gozdiček, kjer so psi vsako leto spodili zajca, toda vselej je odnesel kopita. Bil je star navihanec in je znal svoj kožuš varovati, kajti le mlad, letošnji zajec je tako bedast, da gre naravnost po stezi proti lovcu, kakor bi se v kočiji peljal, pa še pred nos se usede sovražniku. Uni stari zajec, ki je več let lovce vodil za nos, je pa imel svoje zatečišče vrhu poldrugi meter visokega, obraslega štora. Dal se je za kratek čas psom nekoliko minut semtertja drviti, potem pa — smuk — na štor. Psi so letali in iskali, pa nobeden ni izvolal zajčevega skritega trona. Narbolj prevejan lovec Iv. Sitar nekega dne vendarle zajca izplača. Najde njegovo ležišče na štoru, ga ondi počaka in ustrelil.

f) Zajec na pokopališču v Toplicah. Stari cerkvenec Gutman mi pove, da vsakpot, kedar ima na pokopališču opraviti, bodisi zaradi novega groba ali sv. maše v kapelici, prepodi zajca. Že več let je stalen gost sredi mrličev. Isto mi je potrdil slikar, ki je v kapeli kip Matere božje sedem žalosti prenavljal. Pristavil je celó, da je zasačil gnezdo ravnokar povrženih mladičev. Radoveden se napotim sam pogledat in v resnici v kotu sredi gostih smrečic odgrnem zajčjo mladino. Naštel sem jih pet, kakor rokavica velikih, skoraj sama ušesa so jih bila, sedeli so v kolobaru, obrnjeni drug proti drugemu. Mičen prizor! Cela zajčja rodbina — pa na takem kraju. Zagnem mlado smrečje in odidem. Dejal sem sam sebi: Zastran mene ste brez skrbi, ne bom vas motil in zasledoval, ker vam je mati najvarniše in najmirniše bivališče izbrala. Stara zajka še danes živi in vzgaja svoj uhljati rod nad človeškimi grobovi.

g) Strel skozi okno. Jeseni ko se pričinja selitev kljunača, pride zjutraj okoli 8. ure k meni sosed in pove, da je na njegovem vrtu čuden ptič z dolgim kljunom, ki ga zabada v zemljo in se suče krog njega, menda iskaje črvov. Snamem puško, vtaknem patrono in na eno dve skozi okno ustrelim lepega kljunača. — Tako sem tudi z mostovža streljal jerebice, ki so se v snegu in mrazu približale hišam. — Hribovcem je še laže kot nam dolincem kar skozi okno počiti zajca, lisico, srno, dehorja ali kako drugo zver, ki po noči stika krog poslopij, najrajši seve v zimskem času. — Nekateri lovci po zimi na kakem kozolcu zavzamejo prostor in čakajo zajca, ki pride iskat hrane za stisnjeni želodček. Večkrat se jim posreči zver pogoditi, še večkrat pa zastoj zmrzujejo, zajca ni, ali blizu noče, ima tudi svojo politiko. — Dva znana lovca sta se bila v hudi zimi in ostrem mrazu splazila celó na dve samotno stoječi drevesi, misleč, tu se daleč naokrog vidi, prav gotovo morava streljati. Da bi v noge ne prezebla, sta vtaknila noge v vrečo z rezanico natlačeno. Čakala sta par ur, šklefetaje z zobmi in drgetaje po vsem životu od silnega mraza in pihljanja zimske sapice, toda zajca ni bilo, pač pa otrpli udje, drugi dan pekoča svetlordeča ozeblina na palcu ter krehanje mesec dni.

h) Dva zajca uideta deset lovcem. Kosci so mi prinesli dva mlada zajčka, ki so ju ujeli na deteljišču. Izročim ju hlapcu s poveljem, naj mladiča zapre v klet ter z razno zelenjavo krmi. V dveh mesecih sta tako vzrasla in se odebela, da je bilo veselje. O velikih dijaških počitnicah sem hotel naraščaju naše mlade inteligence napraviti izredno zabavo ter sem bogoslovce, dijake in učitelje povabil na lov dveh divjih, pa doma vzrejenih zajcev. Tik gozda „Butále“, ne daleč od Št. Vida pri Zat., ki še dandanes nosi ime od vroče bitke, ki se je tu bila med dvema vojskama, je bila globoka dolina in ob robu te doline sem mlade lovske kandidate razpostavil. Moj hlapec Nace se je s canjo in z zajcema spustil v dolino ter čakal mojega migljaja. Ukažem narpoprej enega zajca vzeti iz canje in ga položiti v travo. Ker je bil zmiraj vaju teme, se dolgo ni razgledal v nenavadni svetlobi in okolici ter čepeč na tleh užival slast svežega zraka in bujne narave. Zavpijem hlapcu, naj zajca z nogo brčne in ga zapodi proti kolobaru strelcev. Zajec se res spusti v tek in od vseh plati se usiplje nanj svinčena toča šiber. Ali — oj sreče — nobena ga ne rani in z dolgimi skoki jo pobriše z nevarnega kraja v zavetje temne hoste. Njegovega tovariša ukažem na nasprotno stran lovskega kordona pognati. Zopet so puške pokale, toda zajec se ni zmenil zanje in jo je ubral za bratom v hladno senco bukova. — Šaljivi list „Brencej“ je nekaj dni pozneje prinesel nastopno ugankjo: „Lovci grejo na lov, pokajo, da se vse kadi, toda nič ne ustrelijo, da celó dva zajca več pustijo v lovišču, kakor jih je bilo prej. Kako je to mogoče? — Dva živa uhača so imeli s seboj, pa obadva sta zdrava unesla peté. Lovci, tako delajte, pa boste vedno dovolj divjačine imeli!“

Dopisi.

Iz Mirne peči. Zadnji dopis od tukaj, ki je bil v prvi vrsti namenjen v slovo bivšemu gosp. župniku proti koncu malo preveč diši po osebnostih z ozirom na tukajšnje ljudsko hranilnico in posojilnico. Dopisnik naj pomisli, da s takimi opazkami več škoduje mlademu denarnemu zavodu kakor pa koristi. Zadnja revizija, ki se je vršila 23. oktobra t. l., je pokazala, da je imenovana hranilnica glede uradovanja in poslovanja ena najbolj uzornih in da tak red malokje najde pri hranilnicah, kakor se je izjavil gosp. revizor glede naše hranilnice. — Glede udov na-

čelnštva je bivši g. župnik vse storil, da bi vsi dosedanji udje ostali v načelnštvu; če pa kdo ne mara več sodelovati v načelnštvu iz gotovih važnih razlogov, ga pač nihče ne more k temu siliti, in ga zato ni treba primerjati suhi veji, kar je žaljivo za vsacega, ki ima kaj ponosa v sebi.

Dostavek uredništva: Nadaljno opazko g. revizorja smo opustili, ker je samo ob sehi umevno, ako priporoča pazljivost; porokom se pa itak pove, kako dolžnost prevzamejo. Glede naslednika pa revizor že naprej ne more izreči sodbe. — Sicer pa se pridružujemo dopisnikovi želji, naj ljudska posojilnica živi, raste in cvete v blagor župnije.

Kandija. (Dr. Pilshofer.) Marsikoga je neljubo prese- netila novica, da nas ta izvrstni, obče priljubljeni politični uradnik zapusti ter odide v Postojno, kjer mu je poverjeno vodstvo tam- ošnjega c. kr. okrajnega glavarstva. Po svojih izredno lepih in prikupljivih lastnostih, ki ga dičijo, si je pridobil v vseh slojih občinstva splošno spoštovanje in zaupanje. Znanje sloven- skega jezika si je s pridnostjo popolnoma pridobil. Dr. Pilshofer je vesten, natančen in delaven uradnik, mož resnega vedenja in zrelega preudarka, pravičen proti vsaki stranki, in — da ne po- zabimo — globoko veren. Dasi svojega verskega prepričanja pretirano ne razodeva, ga tudi ne skriva. Na Notranjsko gre rad, da celo z nekakim navdušenjem, ker mu je kraj že znan. Njegova tašča gospa pl. Fichtenau je rojena Planinka, torej ga tudi po prisrčni zakonski zvezi nekaj vleče na Notranjsko. — Kakor mi tukaj splošno obžalujemo izgubo priljubljenega gospoda, tako čestitamo Notranjcem k tako izvrstni pridobitvi, njemu sa- memu pa k zaželjeni samostojni stopnji. Blagemu, skromnemu gospodu kliče iz dna duše: „Z Bogom: mnogo let uspešnega dela!“

Eden izmed mnogih častilcev.

Sv. Trojica pri Mokronogu. V nedeljo dne 5. decembra se je vršil pri nas prvi roditeljski sestanek. V zmislu novega šolskega reda želi tnakajšnje učiteljstvo uplivati tudi na stariše, da bodo bolj podpirali šolsko vzgojo. Zato je nadržatelj Skulj narprej pojasnil „namen in pomen roditeljskih sestankov“. Učitelj Silvester pa je predaval s pomočjo skioptičnih slik o Italiji, pose- bno o Rimu. Prišlo je k shodu okrog 300 roditeljev, ki so z zanimanjem poslušali potreben pouk. Začetek je storjen. Posebno v naših hribih je treba več izobrazbe.

Hinje. Pri nas se je na praznik Brezmadežne ustanovilo izobraževalno društvo. Udeležba je bila dovoljna. Nad 150 je bilo udeležencev. Pristopilo pa je k društvu 66 članov, mnogo se jih pa še oglašča. Po večini so fantje in dekleta. Le mož ne gane nobena stvar: Pričeli bomo takoj s predavanji.

Sv. Križ pri Kostanjevici. „Kmečka zveza“ za kostanje- viški okraj je priredila dne 8. decembra v Bušehi vasi lep shod. Udeležencev je bilo nad 300. Poročal je državni poslanec dr. Hočevar o lovski postavi, o deželni banki, preosnovi občinskega volivnega reda in nadzorstva šol, o cestnem zakonu. Dalje je po- ročal o političnem položaju v državnem zboru; pojasnil je, zakaj so naši poslanci glasovali za pogodbo z Ogrsko, zakaj pa odklo- nili nameravano pogodbo z balkanskimi državami, razložil je novo postavo zoper kužne bolezni, obširnejše je pa govoril g. poslanec o primanjkljaju v letošnjem državnem proračunu in o pokritju istega — zlasti o novem davku na vino, kar so kmetje, sami vinogradniki, s posebnim zanimanjem poslušali. Ko je še g. kaplan Fatur omenjal nameravano zvišanje tarifov za tovarno blago na južni železnici, so bile na predlog istega soglasno in z velikim navdušenjem sprejete sledeče resolucije:

1. Shod „Kmečke zveze“ za kostanjeviški okraj izreka po- polno zaupnico državnemu poslancu dr. Hočevarju in vsej S. L. S.
2. Shod „Kmečke zveze“ ogorčeno ugovarja proti namera- vanemu novemu davku na vino in zahteva od poslancev S. L. S., da nadaljujejo neizprosni boj proti nam tako sovražni sedanji vladi.
3. Shod „Kmečke zveze“ se tudi odločno upira proti zvi- šanju tarifov za tovarno blago na južni železnici ter prosi mero- dajne činitelje, da preprečijo ta novi naskok na našega vinogradnika.

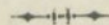
Gospod državni poslanec je na vprašanje glede železnice Brežice-Novo mesto še pojasnil, da novi železnični odbor v Krškem nima nobenega projekta, ki bi določeval smer železnice pod Rako na Krško, pač pa si on misli železnico po šentjernejski ravnini mimo Kostanjevice in Sv. Križa, nad Cerkljami do Mrtviškega broda. Sicer pa bo imela končno besedo glede železnice vojaška uprava in bo sprejela le tisti projekt, ki bo njej ugajal.

Tudi je obljubil gospod poslanec, znova poskrbeti za dobavo lesa in listja iz krakoveškega gozda. — Takih shodov je treba posebno po našem okr. glavarstvu. Ljudje naj spoznavajo resnični položaj doma in v državi!

Iz Šentjerneja. Nagle smrti je umrl dne 4. decembra Jožef Kovačič. Pokojni je bil šele 25 let star, močan, krepak mladenič, a imel je srčno napako. Po dnevi je še listje grabil in opravljal druga kmetiška opravila. Po noči pa so ga kar na- enkrat slabosti napale. N. v. m. p.! — Močno smo se razveselili, ko je sl. deželni odbor že razpisal ponudbo za zgradbo mostu čez Krko mej Škocjanom in Šentjernejem. Koliko časa smo vselej zamudili na počasnem brodu, živina se je lahko prehladila. Po- nudbe so vložiti do 24. t. m. pri deželnem odboru. Vidi se res, da so pri deželni upravi čile, delavne moči. Ko bi tega ne bilo, bi se zadeva še leta in leta vlekla. — 15. t. m. je napovedana iz Brežic komisija za trasiranje železnične proge. Bog daj, da bi se tudi to vprašanje kmalu rešilo, s tem bode lepa šentjer- nejska ravan mnogo pridobila. — Vina imamo dosti in dobrega, ker so ljudje previdno slabo in gnjilo odbirali. Trgovci, le z barigljami doli, pa bomo nalili!

Z Nižje Avstrije. († Profesor Anton Derganc.) Dne 7. t. m. je na Dunaju umrl c. kr. profesor višje realke v IX. okraju, Anton Derganc. Blagi pokojnik je bil v Smihelu pri No- vem mestu rojen, kjer je bil njegov oče solicitor pri odvetniku dr. Jož. Rozina. Profesor Derganc je svoje študije dovršil na no- vomeški gimnaziji in graški univerzi; potem je bil mnogo let profesor na novomeški gimnaziji, od tu je bil premeščen v Ljub- ljano. Na Dunaju je bil povišan v 8. in slednjič v 7. činovni razred. Za časa svojega službovanja v Novem mestu je marsikak članek pisal za Bleiveisove in potem za Dolenjske Novice, v ka- terih se je posebno potegoval, da se na kmetih naj ne opuščajo stare noše in običaji. Število njegovih bivših učencev je nebroj; gotovo se bode vsak s sočutjem spominjal svojega ljubomilega pro- fesorja, ki je bil do svojih dijakov skrajno prizanesljiv. N. v. m. p.!

Iz Aleksandrije. Tukaj imamo prav lepe solnčne dni. Tujci so že začeli prihajati. Amerikancev bo menda letos obilo. Pa tudi zrakoplovci bodo kmalu tukaj v zrak poleteli — Egip- čane zabavali in zlate služili. — Kar se tiče Slovencev imamo poročati glede dušnih pastirjev zopet neko spremembo. Pater Benigen, svojčas imenovan diskretom v Jeruzalemu, je spet pre- meščen in sicer v Kairo, od koder je prišel v Aleksandrijo č. o. Evgen, ki ga bo gotovo v vsakem oziru izborna nadomeščal. V naši šoli je letos precej poskočilo število učencev, pa tudi učiteljice so sedaj že tri. Ako pojde tako naprej, smemo upati, da bomo imeli v kratkem šolo, kakor pritiče, in v koji se bodo vzgajali na obalih Nila krščanski, domoljubni in zavedni Slovenci. Palmin.

Domače novice.

Odlikovanje. Dne 8. t. m. ob 10. uri dopoldne vršila se je v Novem mestu v pisarni g. okrajnega glavarja prisrčna slavnost. Zbrali so se namreč gospodje uradniki c. kr. okrajnega glavarstva in c. kr. davčnega urada, kjer se je vršilo slavnostno pripetje zatega križca za zasluge, katerega je podelilo Njega Veličanstvo c. kr. dom. evid. oficijalu Mihaelu Molé povodom vpokojenja po končanem 40letnem službovanju. Gospod okrajni glavar baron Rečbach nagovori v izbranih besedah odlikovanca in povdarja, da je bil vedno vesten uradnik; njegove najlepše čednosti v spolnovanju svoje službe bile so vselej zvestoba in natančnost ter ljubezen do reda; radi tega pa je dobil priznanje na Najvišjem mestu. Nato mu pripne odliko na prsa z voščilom, da bi ga zdrav in zadovoljen še mnogo let nosil, ostal kot do sedaj zvest vladarju in domovini in gledal na to, da bi tudi nje- govci potomci to spolnovali. G. oficijal Molé se ginjen zahvali za jedrat govor gospodu glavarju in ga prosi, naj blagovoli spo- ročiti njegovo najponižnejšo zahvalo za odliko Njegovemu Veli- čanstvu. Potem se obrne proti gospodom uradnikom, se jim presrčno zahvali za udeležbo pri tej slavnosti in jih prosi, naj ga ohranijo v spominu, kakor tudi on njihove naklonjenosti do njega nikdar ne bo pozabil. — V soboto 12. dec. zvečer pa se je vršila prosta zabava v gostilni pri g. Ferliču, kjer se je v krogu go- spodov uradnikov in prijateljev v čast g. jubilantu in njegovi g. soprogji kaj prisrčno zabavalo do pozne ure. — Blag. gospod vodja v. p. R. Dolenc je pozdravil z duhovitimi besedami gosp. jubilanta ter hvalil njegove vrline kot vojak, uradnik, družinski oče in prijatelj. — Toraj mnogo let še v zdravju in v vsestranski zadovoljnosti naj Vas Bog ohrani, velečislani občeljubljeni gospod oficijal Molé!

Osebnosti. Tukajšnji deželnovladni tajnik dr. Anton Pilshofer je postal voditelj c. kr. okr. glavarstva v Postojni. —

G. Vincencij Borštner pa je imenovan za tukajšnjega c. kr. okr. komisarja. — Finančni svetnik g. Fran Zajc, dolenski rojak je stopil v pokoj ter prevzel vodstvo nadzorstva deželne naklade in deželnega užitninskega zakupa.

Grof Jan Harrach, slaven češki mecen, je 12. decembra umrl na Dunaju. Bil je tudi Slovencem naklonjen, kar je pokazal mej drugim s svojim sodelovanjem za Belokranjsko železnico.

Vabilo na veselico, katero priredi katoliško društvo rokodelskih pomočnikov dne 19. decembra ob polu 8. uri zvečer v lastnem domu. Vspored: Petje. Igri: Za letovišče in Zamorci. Vstopnina: Sedeži I. in II. vrsta po 1 K, druge vrste po 60 vin. Stojišče po 40 vin. K mnogobrojnemu obisku vabi odbor.

Obrtne zadeve. Vabilo. Združeni čevljarji in zadruga čevljarjev v Ljubljani sklicujejo I. čevljarski zbor na sv. Štefana dan, dne 26. decembra 1909 točno ob 9. uri dopoldne v Meščanski pivnici (Hafner), sv. Petra cesta, v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročilo o sklepih in uspehu V. avstrijskega čevljarskega shoda v Lincu. 2. Pomen zadrug in združništva. 3. Sprejem in vpisovanje članov v zadrugo Združenih čevljarjev. 4. Razni predlogi in nasveti, odobrenje predloženih resolucij. — Dragi tovariši! Javni čevljarski shod dne 10. oktobra 1909 v Ljubljani je sklenil, da se naj skliče na Štefanov dan 26. decembra 1909 čevljarski zbor za celo Kranjsko, ki se ima baviti z jako važnimi in perečimi stvarmi naše organizacije, našega združništva in naše gospodarske organizacije. Dnevni red kaže, da bo vsebina zбора povsem resna in se bo tikala le najvitalnejših interesov čevljarskih. Zdi se nam nepotrebno, tukaj razvijati podrobneje pomen in bistvo predavanj in obravnav, ker naši tovariši večinoma že poznajo v glavnem pomen organizacij, glede podrobnosti in izvedbe te naše naloge pa se bomo pogovorili na zboru, tam se bomo tudi medseboj pojasnili. Omenjati moramo le § 38 novega obrtnega reda, ki je nam škodljiv, in proti kateremu je V. čevljarski kongres v Lincu sklenil resolucijo. Tudi od nas zahteva interes našega stanu in naša solidarnost, da zavzamemo stališče v tem vprašanju. — Dragi tovariši! Vsekakor nas čakajo še hudi časi. Saj nam je znano, kakšno stališče zavzema država napram obrtnikom glede socialnega zavarovanja, glede kramarstva, v vprašanju kartelov itd. — Čevljarska obrt se je razvila. Postala je moderna umetnost, ki ji posameznik dolgo ne more biti več kos. Zakaj, le pogledjmo tvorniške izdelke glede ličnosti po obliki in okusu, pa bomo takoj uvideli potrebo, da se mora tudi mali obrtnik pobrigati za svojo obrt, mora poizkušati, da se potem stanovske in gospodarske organizacije okrepi in potom nje marljivo naobrazi, da doseže to z združitvijo in naobrazbo, kar doseže tovarna s svojim kapitalom. Spričo tega bi bilo torej jako žalostno znamenje, če bi bilo v naši obrti tovarišev, ki bi se ne marali v svojem indiferentizmu brigati za svoj obstanek. Pozivljamo in vabimo najvljudneje pa z vso odločnostjo tovariše, ki imajo dovolj duševne in fizične moči, in hočejo kaj storiti za našo organizacijo, da se zanesljivo udeleže tega zбора v Ljubljani. Imamo že poklicne zadruge, imamo že gospodarsko zadrugo, samo treba je dela in dela, da se razvije ta naš pokret, da priborimo potom teh organizacij tiste velikanske dobičke in koristi, ki jih utegnejo nuditi take organizacije, ako se tovariši zavzemo zanje, da se razvijejo. — Tudi se popolnoma strinjamo s sklepom obrtne in trgovske zbornice, da se naj priredi leta 1910 razstava, ki so jo posamezniki že dolgo želeli, pa nimajo nikjer mesta, da bi stavili take predloge. Najboljša reklama za obrtništvo je dobra razstava, obenem pa tudi najlepše zrcalo razvoja in napredka: to bodi tudi razstava dežele Kranjske. Imeli bomo priliko, da pokažemo slovenskemu ljudstvu domač, soliden izdelek, fin izdelek, ki prednjači raznim tvorniškimi in konfekcijskimi izdelkom. Na zboru bomo preresetali obširen program, in volili razstavnii odbor, da oskrbi vse predpriprave, zakaj na tem zboru bo zastopana Ljubljanska zadruga čevljarjev, Združeni čevljarji in vse čevljarske organizacije po Kranjskem. — Dragi tovariši! Naše mnenje je, da Vam ustrezemo z tem zborom. Okrog in okrog naše domovine se sklepajo obrtniki v organizacije, ker jih žene k temu potreba in ker računajo z bodočnostjo. Prav tiste, če ne še slabše, razmere so pri nas. Tudi nas žene kolo časa v tok socialnih reform in stan, ki tak trenutek zamudi, pogine v hudem gospodarskem boju. — Tovariši, v delu za organizacijo in v organizaciji je naša rešitev, naš spas! Torej na snidenje! S tovariškimi pozdravom Josip Breskvar, načelnik Združenih čevljarjev v Ljubljani, Alojzij Erjavec, načelnik Zadruga čevljarjev v Ljubljani. — Opomnja: Zunanje tovariše prosimo, da nemudoma izvolijo delegate ter jih naznanijo na naslov: Združeni čevljarji v Ljubljani, sv. Petra nasip, kjer se dobivajo tudi vsa potrebna pojasnila.

Podpore gasilnim društvom na Dolenskem. Deželni odbor je dovolil za leto 1909 nastopnim prostovoljnim gasilnim društvom podpore iz stražno-gasilnega zaklada po 200 K: Ambrus, Mirna, Št. Peter pri Rudolfovem, Št. Vid pri Zatičini; po 150 K: Bela cerkev, Mirnapeč, Sušje, Velike Poljane, Jurjevica; po 120 K: Rudolfovo, Škofljica; po 100 K: Ribnica, Studenec-Ig, Sv. Križ, Tomišelj, Vavtavas, Velika Loka, Vinica, Vrbljene; po 90 K: Trebnje; po 80 K: Bizovik, Cirklje pri Krškem, Črnomelj, Dobljice, Dolenjaves pri Ribnici, Hrušica, Iškalo, Kostanjevica, Krka, Krško, Mokronog, Orehoviča, Pijavagorica, Radeče, Semič, Sordražica, Sv. Gregor, Šmarje, Šmartno pri Litiji, Štefanjaves, Št. Jernej, Št. Jurij pri Grosupljem, Št. Rupert, Toplice, Velike Lašče, Žužemberk.

Izpred tukajšnje porote. Dne 29. in 30. novembra so bile porotne obravnave. — Zanimiv je slučaj Čulik. Od leta 1905. so se vršili v metliški okolici pogosto ponočni vlomi v kleti, šupe, pode in v druga gospodarska poslopja, ne da bi se moglo priti zločinom na sled. Sele v noči od 7. na 8. avgusta 1909 se je Vincencu Komporetu, čevljarju v Metliki, slučajno posrečilo dobiti nevarnega tatu v pest. Opazil je namreč ob 11. uri ponoči, kako neka oseba prižiga vžigalice in skuša priti v Molekov pod Urno pokliče Moleka in oba se podasta k podu, v katerem opazita neznanca, ki je zopet palil vžigalice in grabil v veliko plahto na podu se nahajajoče žito. Ko tat vidi, da je prišel v nevarno zanko, se previdno priplazi do vrat, potem pa jo na vso moč udere proti hrvaški strani. A ni imel sreče na begu. Zadene se ob nizek grm in butne ob tla. Ta trenutek ga dohiti Kompore, plane nanj in ga obdrži. Vtaknili so ga v Metliki v preiskovalni zapor, odkoder je zopet poskusil svojo srečo z begom, a kot prvič tako tudi sedaj brezuspešno. Sodnijsko zaslišanje je dognalo, da je ta mož Jurij Čulik, oženjen kajzar, stanujoč onostran Kolpe na Hrvaškem. Pri hišni preiskavi pa so dobili razne predmete, ki so jih ljudje spoznali za svoje, pri nočnih vlomih jim ukradene stvari. Našli so na njegovem domu v zaprtem prostoru, do katerega ključ je nosil po izpovedbi njegove žene vedno pri sebi, lepo število različnih sekir, svedrov vrvi, lopat, motik, klešč; našli so pile, železne grablje, železne zobce iz bran, vijak, škarje za rezanje trt, železne bate in dolge železne droge, ki se rabijo pri lomljenju kamenja, dalje ročne sani, več kuhinjske posode, vinskih sodčkov itd. Zvedelo se je tudi, da sta bila pri teh tatvinah udeležena še Peter Ciglič in Jože Hrovat, ki pa se jih ni moglo pozvati pred naše sodišče, ker sta ogrska državljana. Pri porotni obravnavi je obtoženec tajil vse, trdil je, da so vse te stvari njegova lastnina. A njegove izpovedbe se niso ujemale z izpovedbami pred preiskovalnim sodnikom in priče same so odločno trdile, da popolnoma natanko poznajo svoje jim ukradene stvari. Proti obtožencu je pričala tudi njegova lastna hči, ki je izpovedala, da je tudi ostalo orodje, katerega lastniki niso znani, od očeta ukradeno. Porotniki so spoznali Čulika krivega tatvine vseh onih stvari, katerih lastniki so znani, krivega pa tudi onih stvari, katerih lastniki se niso priglasili. Ker znaša vrednost ukradenih stvari nad 600 K, ker je bil Čulik že devetkrat predkaznovan radi tatvin, pretepa in razžaljenja časti in so porotniki potrdili tudi vprašanje: „Je li obtožencu prišlo krasti že v navado?“, ga je sodni dvor obsodil na sedem let ječe.

Jakob Rataj, star 49 let, oženjen kajzar na Ratežu pri Novem mestu, je prodajal okolj po vaseh arniko. Dne 9. novem. t. l. pride v vas Praproče pri Št. Jerneju ter tudi tu opravlja po hišah svojo obrt z arniko. Pri tej priliki stakne pri posestniku Francu Bobiču na oknu za cvetličnim loncem ključ od hišnih vrat, ga vzame, odpre z njim vežna vrata ter v sobi izpod srede posteljne plevnice ukrade iz denarnice bankovec za 50 K. Pri prvem zaslišanju in tudi pri porotni obravnavi je trdil Rataj, da je denarnica gledala izpod posteljne odeje ter da si bankovca ni prilastil pri polni zavesti, temveč omoten valed preobilo vžitega vina. A gostilničar Jernej Turk, pri katerem je Rataj tisto jutro pil, in druge priče so izpovedale, da obtoženec takrat ni bil popolnoma nič pijan. Franc Bobič pa, da je dejal denarnico na sredo postelje pod plevnico, predno je odšel od doma. Ker je bil Rataj že 18-krat predkaznovan in sicer večkrat tudi radi tatvine, je prišel vsled omenjenega dejanja pred porotno sodišče. Porotniki so ga spoznali krivega tatvine pri Francu Bobiču. Oziraje se na to, mu je sodni dvor prisodil na dve leti ječe, poostrene z enim postom vsak drugi mesec, po prestani kazni pa se ga postavi pod policijsko nadzorstvo. Rataj se je pritožil vsled previsoko odmerjene kazni.

Književnost. Društvo „Pravnik“ v Ljubljani je izdalo v XIII. in XIV. zvezku 6. knjižico „poljudne pravne knjižice.“ Knjižica obsega predpise o notarskih pristojbinah in zapovedanih notarskih spisih, uredil jo je dr. E. Volčič, sodni svetnik v Novem mestu, ter ni dvoma, da bo, kakor njene prednice, v našem narodu jako pripomogla za točno spoznavanje veljavnih pravnih določil. Knjižica stane samo 80 h in se dobiva po knjigarnah in pri omenjenem uredniku. Kakor smo pozvedeli, izide kmalu po Novem letu čez 500 strani obsežna knjiga istega urednika „Zakoni o nespornem sodstvu“, v kateri bodo predpisi o notarskem redu, o zapuščinskih stvarih in civilnosodnih depozitih, z vsem, kar je s temi predpisi v zvezi. Knjiga bo vezana veljala 6 K, do 15. januarja 1910. pa jo dobe naročniki za 5 K 26 h, ako ta znesek pošljejo kar društvu Pravnik v Ljubljano.

Za Božič in Novo leto se pokupi navadno največ vsakovrstnih koledarjev. Skoro vsak stan ima dandanes že svoj koledar, ki ga pa ne dobiš lahko za par vinarjev, ker založnik zbog malega natisa s tako nizko ceno ne more pokriti nabavnih stroškov. Edino pri takoimenovanem ljudskem koledarju pri naši „Družinski Pratici“, ki jo dobi vsak, dokler je še kaj zaloge, za borih 24 vinarjev, je to mogoče, ker se tiska v mnogo tisoč izvodih. Dobite jo pri vsakem trgovcu v mestu ali na deželi, kjer pa je ni, naj se naroči naravnost pri založništvu „Družinske Pratique“ v Ljubljani. Za tako mal denar ne dobite nikjer tako vsestransko ustrežajočega koledarja.

Gospodarske drobtine.

— **Zjedi po svinjskih koritih.** Pri nas ostajajo zjedi od enega do drugega pokladanja v koritih. Kar ostaja prasičem zvečer, to se odstrani še le drugo jutro tik pred pokladanjem, in tako se puščajo ostanki klaje zmeraj v koritih od enega do drugega krmljenja. To ni prav! Po vsakem krmljenju bi se morala korita izprazniti in očistiti. To je potreba, ker nam taki ostanki kvarijo korita in privabljajo podgane v svinjake. Kjer ostaja klaja čez noč v koritih, ni nič čudnega, če se podgane redijo. Zelo napačno je tudi, če se nova klaja kratkomalo daje vrh ostankov in zjedij zadnjega krmljenja. Na ta način delamo klajo manj okusno. Zato pa naj velja, da se korita po vsakem krmljenju očistijo, v drugo pa, da se poklada le toliko krme, da jo žival lahko požre. Na ta način ostanejo prasiči pri boljši slasti in klaja sama nam bo več zalegla.

— **Nesenje jaje po zimi.** Če hočeš, da ti bodo kokoši tudi po zimi nesle, potem jih moraš dobro krmiti. To je glavna stvar. Izmed zrnja se priporočajo za zobanje v tem času posebno slaba pšenica, ječmen, turšica in oves. S turšico se kokoši rade odebelijo in nočejo potem nesti. Nujno se priporoča, dajati kokošim zdrobljenih kosti in poparjen in ohlajen deteljni sempir ali deteljno rezanico. Izvrstno je v tem času tudi sočno korenstvo, pesa ali korenje. Skrbeti je nadalje za potrebno pijačo, ki bodi čista in postana. Priporoča se primešati vodi sem in tja nekoliko zelene galice (železnega vitrijola) in sicer na 1 l vode po 1 do 2 grama. Taka galica vzdržuje živali pri trdnem zdravju. Slabo pa je, če morajo živali gnojnico piti, ker ne dobe druge pijače. Skrbeti je slednjič seveda za dosti gorke kurnike, ki se morajo vrh tega redno snažiti.

— **Drobljenje kosti za kokoši.** Nesnim kokošim so kosti izvrstna klaja, in se dandanes kostni zdrob tudi v ta namen prodaja. Kostni se pa lahko drobijo tudi doma in sicer na ta način. Najprej se kosti v peči sušijo, da postanejo krhke; potem se pa v možnarju zdrobe in presejejo skozi bolj redko rešeto. Kar ne gre skozi, se še enkrat stolče.

— **Zadružništvo na Danskem.** V tej mali državici, ki ima 2 in pol milijona prebivalcev, je 1100 mlekarских zadrug. Članov je 160.000, ki imajo 900.000 krav. Izdelali so iz 2250 milijonov litrov mleka 85 milijonov kilogramov masla. Nahaja se tam tudi 36 zadružnih klavníc z 9500 člani, v katerih se je zaklalo 1.134.624 prasičev in 15.329 glav goveje živine. Dalje imajo Danci 800 jajčarskih zadrug z 60.000 člani.

— **Zadružna Zveza** v Ljubljani priredi od 27. do 30. dec. knjigovodski tečaj tudi za Dolenjsko v Novem mestu. Vdeleženci naj se zglasijo do 19. decembra.

GRADEC, 11. decembra 1 12 48 44 54

Sejmi na Dolenjskem v mesecu decembru.

V Črnomlju 21; v Mirni peči 29.

Novomeškimi trgovcem in obrtnikom.

Vsi novomeški trgovci in obrtniki se prav vladno opomnijo, da so se v začetku leta zavezali z lastnoročnim podpisom na okrožnici, da ne bodo več ob novem letu delili koledarjev ali tudi blaga mej svoje odjemalce. Želimo in se zanesemo, da vsi svojo mož-besedo upoštevajo in to tudi oni, katerim ni bilo mogoče dostaviti okrožnice, vsaj je v prvi vrsti njim v korist.

Zahteva koledarjev je postala vedno večja in naravnost pretirana, da ne rečemo nesramna, kakor da bi trgovec in obrtnik koledarje dobival zastoj. Razdelitev koledarjev je bila pa tudi silno težavna; nekatera oseba je dobila kar po pet in še več koledarjev, mej tem ko jih je večkrat za najbolj stanovitne odjemalce zmanjkalo, kar je provzročilo čestokrat le zamero trgovcem in škodo. V večjih mestih so se vsa noveletna darila v kakoršnikoli obliki že pred več leti odpravila, zakaj tudi pri nas ne? Če pomislimo vsostransko draginjo na živilih, potem visoko plačo uslužbencev, vedno večji davek itd., nam pač ne more preostajati denarja za take nepotrebne stroške in se moramo skrbno truditi, da primerno svojemu stanu sploh izhajamo. Kdor pa ima večjo srečo in preveč prebitka, naj se pa rajši usmili novomeških revežev z nakupom veliko noveletnih in godovnih odveznic na magistratu, ali naj se spomni dijaške kuhinje, ali sploh kacega družega dobrodelnega zavoda. — Ako je pa kateri kolegov nevede naročil še za letos koledarje, prosimo, naj je razdeli v gostilnah in mej sorodnike.

S to odredbo prihranimo trgovcem in obrtnikom dokaj novcev in upamo, da se naši cenjeni odjemalci brez zamere s tem strinjajo. Tem srčneje želimo vsem trgovcem in obrtnikom, kakor njihovim častitim odjemalcem zadovoljne in vesele božične praznike ter srečno novo leto!

Več novomeških trgovcev in obrtnikov.

Tujci v Novem mestu.

Hotel Koklič: dr. Kaiserberger iz Toplice; M. Einstein iz Monakovega; dvorni svetnik Gertscher, M. Omahen iz Višnje gore; A. Depoli iz Šiške; I. Fischer, M. Wisiak iz Trsta; G. Margon, A. Bartelmä, J. Verderber iz Kočevja; I. Skušek, I. Schrautzer. U. Krsnik s soprogo, J. Olifčič, I. Papež, nadsv. Višnikar, F. Supančič, dr. Windischer iz Ljubljane; P. Marin iz Padove; M. Knaf-litsch, H. baron Schönbüchel, H. Mazzari iz Maribora; S. Ehrlich iz Deročuta (Bosna); dr. Jamšek iz Litije; J. Gödel iz Frohnleitna; M. Omahen iz Višnje gore; J. Eberz iz Celovca; F. Penca iz Mokronoga; J. Zupančič iz Rakovnika; J. Wran, J. Marischl iz Dunaja; I. Domicelj, A. Lakner, dr. I. Aurm s soprogo iz Črnomlja; pl. Zhuber iz Soteske; A. Vidmar iz Ambrusa; A. Bayer, J. Schwatz iz Gradca.

Hotel Pošta: S. Robina, C. Hripan iz Gline; F. Springer iz Trebenj; A. Kastelic iz Mirne; J. Šircelj iz Mokronoga; J. Slanc iz Metlike; A. Rustja iz Vipave; A. Urbančič iz Čateža; Š. Menk, M. Stinčič iz Zagreba; Smiljanič iz Doljan; F. Grom iz Trsta; I. Staudacher iz Kočevja; A. Balenik, V. Kovarič, I. Ogrin, I. Zajc iz Ljubljane; F. Didič, M. Kobal iz Idrije; F. Greben iz Trbovelj.

Hotel Jacaz: I. Murnik iz Ljubljane; J. Olinotti iz Bleda; J. Primožič iz Gorice.

Jakše J.: I. Kobi, I. Vrtovec iz Ljubljane; F. Župevc iz Vidma; F. Žigon, I. Stepančič iz Renč; J. Grill iz Toplice.

Tržne cene v Novem mestu.

Imenovanje	Hektl. po		Imenovanje	Hektl. po	
	K	h		K	h
Šenica	20	81	Leča	—	—
Rž	14	31	Bob	—	—
Kornza	12	36	Ajda	11	04
Oves	8	45	Proso	12	36
Ječmen	11	04	Soršca	16	91
Krompir (mernik)	1	20	Lan	—	—
Fižol	13	—	Jajca po 5 za 40 vinarjev.	—	—
Grah	—	—			

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Preč. g. Česenj in Podgrajski župljani 6 vreč repe; g. Fr. Možina 2 K; neimenovan gospod po dr. Marinkotu 15 K; Mirnopečani nekaj živil. Bog povrni! Vodstvo kuhinje gleda s skrbjo v prihodnje mesece. Naj se zganejo one fare, iz katerih so dijaki oskrbovani v dijaški kuhinji, sicer jim bo žal. Zdaj je na hrani vsak dan 70 dijakov, torej je pomoč potrebna. Naj z božičnega drevesca pade tudi kaj za našo učečo se mladino!

Iščem sodarskega pomočnika,

kateri je več sodarske obrti. Plača po dogovoru. Dopisnice se ne sprejemajo. Pisma naj se pošiljajo na Jakob Štalcar, Praprotn h. št. 10, p. Semič, Belokranjsko. (272)

Dražbeni oklic.

E 563/9

t

Dne 23. decembra 1909 dopoldan ob 10. uri bo pri spodaj ozna-
menjeni sodnji, v izbi št. 6 dražba zemljišč vl. št. 297, 186, 273 in 433 k. o.
Hrušica.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi, je določena vrednost na
1571 K.

Najmanjši ponudek znaša za vl. št. 297 k. o. Hrušica 510 K; za vl. št.
186 k. o. Hrušica 40 K; za vl. št. 273 k. o. Hrušica 94 K; za vl. št. 433 k. o.
Hrušica 404 K, pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se s tem odobre in listine, ki se tičejo ne-
premičnin, smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj ozna-
menjeni sodnji v izbi št. 6. med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji naj-
pozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle raz-
veljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere
imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbe-
nega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo
v okolišju spodaj ozna-
menjene sodnje, niti ne imenujejo tej v sodnem okraju
stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem, oddelek II.,
dne 9. novembra 1909.

(265)

Dražbeni oklic.

E 554/9

6

Dne 23. decembra 1909 dopoldan ob 10. uri bo pri spodaj ozna-
menjeni sodnji, v izbi št. 6 dražba zavezančevega posestva ul. št. 227 k. o. Gaberje.

Nepremičnini je določena vrednost na 77 K 50 h.

Najmanjši ponudek znaša 51 K 67 h pod tem zneskom se ne prodaje.
S tem odobrene dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin
smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj ozna-
menjeni sodnji, v izbi
št. 5 med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpo-
zneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle raz-
veljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere
imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbe-
nega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo
v okolišju
spodaj ozna-
menjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega
pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem, odd. II.,
dne 26. oktobra 1909.

(264)

Dražbeni oklic.

E 566/9

5

Dne 30. decembra 1909 dopoldne ob 10. uri bo pri spodaj ozna-
menjeni sodnji, v izbi št. 6 dražba zemljišč vl. št. 464, 454 in 653 k. o. Češnjica.

Nepremičninam, ki jih je prodati na dražbi so določene vrednosti ad
1.) na 132 K 40 v, ad 2.) na 449 K 20 v, ad 3.) na 438 K, najmanjši ponudek
znaša ad vl. št. 464 k. o. Češnjica 88 K 27 v; ad vl. št. 454 k. o. Češnjica 292
K; ad vl. št. 653 k. o. Češnjica 299 K, pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje, ki se ob enem odobre in listine, ki se tičejo ne-
premičnin smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj ozna-
menjeni sodnji,
v izbi št. 5 med opravnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpo-
zneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle raz-
veljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere
imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbe-
nega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo
v okolišju
spodaj ozna-
menjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem okraju sta-
nujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo, oddelek II.,
dne 9. novembra 1909.

(271)

Gospodinja

se išče za deželno kmetijsko šolo v Št. Jurju ob južni železnici.
Naloga iste je za zavod kuhati ter perilo oskrbovati. Plača po
dogovoru. Ponudbe naj se pošiljajo najkasneje do 20. t. m. rav-
nateljstvu. Vstop najkasneje do konca t. m.

Ravnateljstvo dež. kmetijske šole v Št. Jurju ob juž. železn.
(Štajersko.) (260)

Krasne jaslice

za cerkev ali za društva so na prodaj pri
J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

Cena 180 kron.**Učenec**

se takoj sprejme v trgovino s špe-
cerijskim blagom in železnino, ki je
dovršil vsaj ljudsko šolo in je star
14 let. Trgovina z mešanim blagom
Frane Guštin v Metliki. 268-2-1.

Oklic.

(267)

Vsled naročila c. kr. okrožnega sodišča v Rudolfovem z dne
6. decembra 1909 S 3/9, 120 odredi se prostovoljna dražba v
konkurzni sklad g. Josipa Ravnikerja v Novem mestu spadajočih
terjatev v skupnem znesku 1204 K 13 v na

28. decembra 1909 ob 10. uri dopoldne

v notarski pisarni. Izklicna cena je 1204 K 13 v; vendar se
bodo iste eventualno tudi pod izklicno ceno najboljšemu po-
nudniku proti takojšnji položitvi največjega ponudka oddale.

Rudolfovo, dne 11. decembra 1909.

Dr. Albin Poznik, c. kr. notar sodni poverjenik.

Sprejemem dečka

ne manje kakor 13 let starega, kateri je več slovenščine in
nekoliko nemščine v pisavi in jeziku ter računanju. (256-0-3)

Karol Barborič, zaloga oblačilnega blaga.

(295-2-2)

Kovača,

oženjenega, išče se na deželo, ob enem ima voditi v svoji režiji
gostilno iz desetine, malo prodajalno in trafiko. Prednost imajo
oni z malo kavcijo. Oglašiti se je ustmeno ali pismeno pri gosp.
Bartol-u Polič, veleposestnik in trgovec v Karlovcu (Hrvaško).

Ustanovljeno **IVAN SVETEC** Ustanovljeno
1899 brivec in vlasuljar 1899

izdeluje vsa vlasuljarska dela, kupuje zmešane in rezane ŽENSKÉ LASE po naj-
višji ceni. V zalogi ima vse toaletne stvari, posebno svetovno znani original
Bayrum tekočina proti izpadanju las in prhut, prhut izgine tekom enomesečne
vporabe popolnoma po njegovem navodilu. Pravi Amerikan-Petrol tudi proiskusen
za rast pomladka las posebno pri otrocih. (11-24-28)

Neprecenljiv Nusiol, barvilo za lase in brade, prekaša vse dosedanje
iznajdbe, čudovit uspeh sedajnosti, neškodljiv, zdravniško preiskan.

Zraven tega priporoča svoj Brivski Salon, urejen z najnovejšimi kom-
forti, s hitro, čisto, dobro postrežbo želeč mnogobrojnega obiska.

Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Št. 2009.

Vabilo.

Podpisano mestno županstvo opozarja tudi letos na hvale-
vredno navado, da se sl. občinstvo ob novem letu in godovih
poslužuje odveznic ter vljudno prosi, da blagovoli tudi letos kar
v največjem številu poseči na korist mestnim ubogim po odvez-
nicah, ki se dobivajo pri mestnem županstvu.

Imena se bodo sproti objavljala v Dol. Novicah.

Mestno županstvo Rudolfovo,

dne 14. decembra 1909.

269-2-1)

J. Ogoreutz, župan.

Odvetnik Dr. Jozef Globevnik

nazanja

da je otvoril svojo odvetniško pisarno
v lastni hiši v Novem mestu št. 281.

(270-2-1)

Svoji k svojim!

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

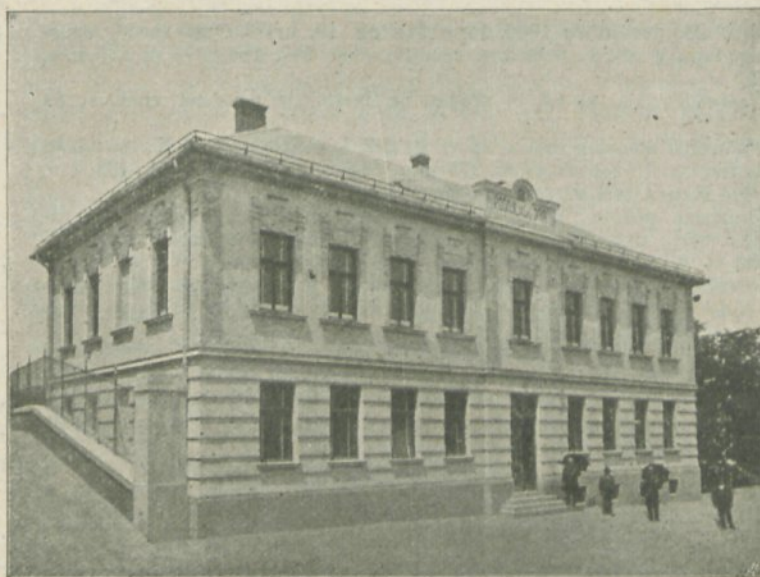
reg. zadruga z neomejeno zavezo 198-0-15)

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

  $4\frac{1}{2}\%$

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Dobro staro vino

belo in rdeče, in tudi veliko letošnega vina se proda po nizki ceni na graščini Struga. Naslov: Fichtenau, Rudolfovo. (258-2-2)

Krompir se prodaja še vedno mer-nik 1 K 20 v.

Lepa božična in novoletna darila
priporoča tvrdka

J. Krajec nasl. v Rudolfovom.

Pozor!

Kupuje pšenico, orehe in vse druge deželne pridelke po najvišji ceni vsaki dan

(204-0-16) **Jakob Paučič v Rudolfovom.**

Ne v razložnem oknu

ampak v prodajalni knjig in umetnin
URB. HORVAT-a so na razpolago
ravnokar doše (255-3-3)

najlepše umetne, božične in novoletne razglednice.

Najkoristnejša božična darila

SINGERJEVI
šivalni stroji

se dobe v naših prodajalnih

RUDOLFOVO, Veliki trg št. 88.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dné 11. febr. 1909
na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

FRANC SOUVAN sin

v stari Souvanovi hiši na Mestnem
trgu št. 22 v Ljubljani.

(50-43-42)

**Stavbeno podjetje
Znidarčič & Stepančič**

Gorica, ulica Mattioli

filijalka v Kandiji pri Novem mestu

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam
za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov
ter statičnih računov.

Za obila naročila se topla priporočata

(170-0-22)

Znidarčič & Stepančič.